

No 0092.22/635

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση Έ Έ

Κατά

Ελλάδας (αρ.2)

(Προσφυγή υπ'αρ. 33585/09)

Απόφαση

Στρασβούργο, 10 Ιανουαρίου 2012

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές στην μορφή.

Στην υπόθεση Έ Έκατά Ελλάδας (αρ.2),

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), αφού συνεδρίασε σε Επιτροπή, με την ακόλουθη σύνθεση:

Anatoly Kovler, Πρόεδρος,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Erik Mose, Δικαστές,

Και με την σύμπραξη του André Wampach, *Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο, στις 6 Δεκεμβρίου 2011,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 33585/09) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας που κατέθεσε μια Ελληνίδα υπήκοος, η κα Έ Έ («η προσφεύγουσα»), η οποία προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 12 Ιουνίου 2009, σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπήθηκε από τους Δικηγόρους Αθηνών Λ.Πανούση και Α.Πανούση. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από την κα Γ.Παπαδάκη, Πάρεδρο στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους.

3. Στις 4 Μαΐου 2010, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο υπ'αρ. 14 παραπέμφθηκε σε Επιτροπή.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Η προσφεύγουσα γεννήθηκε το 1938 και είναι κάτοικος Αθηνών.

5. Στις 27 Οκτωβρίου 2000, προσέφυγε στο Πρωτοδικείο Αθηνών με αγωγή αποζημίωσης κατά του Λαϊκού Νοσοκομείου Αθηνών που την

απασχολούσε ως καθαρίστρια. Ζητούσε το ποσό των 99.646 € για πληρωμή υπερωριών.

6. Η δίκη που αρχικά ορίστηκε στις 16 Μαΐου 2001, αναβλήθηκε για τις 14 Φεβρουαρίου 2002. Την ημερομηνία αυτή, το Δικαστήριο έκανε δεκτή την αγωγή (αποφ. 1226/2002). Η απόφαση αυτή δημοσιεύθηκε στις 21 Μαΐου 2002, καθαρογράφηκε και επικυρώθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2003.

7. Στις 22 Απριλίου 2003, το Νοσοκομείο άσκησε έφεση.

8. Στις 30 Ιουνίου 2005, το Εφετείο Αθηνών, εξαφάνισε την εφεσιβληθείσα απόφαση και απέρριψε την έφεση (απόφ. 5816/2005). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και επικυρώθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2007.

9. Στις 31 Δεκεμβρίου 2007, η προσφεύγουσα άσκησε αναίρεση.

10. Στις 3 Φεβρουαρίου 2009, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αναίρεση (απόφαση 273/2009). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και επικυρώθηκε στις 4 Μαΐου 2009.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 §1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

11. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραβίασε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 6 §1 της Σύμβασης, το οποίο είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) και εντός λογικής προθεσμίας υπό δικαστήριον, (...)το οποίον θα αποφασίση είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως, (...)»

12. Η Κυβέρνηση αντιτίθεται στην θέση αυτή.

13. Η υπό κρίση περίοδος άρχισε στις 27 Οκτωβρίου 2000, όταν η προσφεύγουσα προσέφυγε στο Πρωτοδικείο Αθηνών και τελείωσε στις 4 Μαΐου 2009, με την καθαρογραφή της απόφασης υπ'αρ. 273/2009 του

Αρείου Πάγου. Επομένως διήρκεσε οκτώ έτη και έξι μήνες περίπου για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

14. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 της Σύμβασης. Κρίνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Θα πρέπει λοιπόν να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

15. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας κρίνεται ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και σύμφωνα με τα κριτήρια που έχει η καθιερώσει η Νομολογία του Δικαστηρίου και πιο συγκεκριμένα την δυσκολία της υπόθεσης, την συμπεριφορά της προσφεύγουσας και των αρμόδιων αρχών καθώς και την σημασία της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αρ. 30979/96, §43, CEDH 2000-VII). Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μια ιδιαίτερη επιμέλεια επιβάλλεται για τις εργατικές διαφορές (*Ruotolo c. Italie*, 27 Φεβρουαρίου 1992, § 17, σειρά A αρ. 230-D).

16. Το Δικαστήριο έχει εξετάσει επανειλημμένως υποθέσεις που εγείρουν θέματα παρόμοια με αυτό της υπό κρίση υπόθεσης και διαπίστωσε την παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερθείσα *Frydlender*).

17. Στην υπό κρίση υπόθεση το Δικαστήριο σημειώνει ιδιαίτερα ότι χρειάστηκε ένα έτος για την καθαρογραφή της απόφασης υπ'αρ. 1226/2002 στον πρώτο βαθμό και δύο έτη και πέντε μήνες περίπου για την καθαρογραφή της απόφασης υπ'αρ. 5816/2005 του Εφετείου.

18. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να δικαιολογεί μια τέτοια διάρκεια. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του επί του θέματος, το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην υπό κρίση υπόθεση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Επομένως υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ

19. Η προσφεύγουσα επικαλείται τα άρθρα 6 §1 και 13 της Σύμβασης και παραπονείται για τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας. Υποστηρίζει ότι τα ελληνικά δικαστήρια διαπράξαν πραγματικά και νομικά σφάλματα που ευνοήσανε τον αντίδικό της. Επικαλείται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ'αρ. 1 και παραπονείται επίσης για προσβολή στο δικαίωμα σεβασμού της παρουσίας της. Υποστηρίζει ότι έχασε παράνομα το δικαίωμά της να αποκτήσει το ποσό που διεκδικούσε για τους μισθούς της.

20. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με το άρθρο 19 της Σύμβασης, έχει ως καθήκον να διασφαλίζει τον σεβασμό των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Σύμβαση για τα συμβαλλόμενα Μέρη. Πιο συγκεκριμένα, δεν είναι αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να κρίνει για νομικά ή πραγματικά σφάλματα που φέρεται να έχει κάνει ένα εθνικό δικαστήριο, εκτός αν και στον βαθμό που θα μπορούσαν να παραβιάσουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που προστατεύονται από την Σύμβαση (βλ. ιδίως, *Garcia c. Espagne [GC]*, No 30544/96, §28, CEDH 1999-I).

21. Στην υπό κρίση υπόθεση, τίποτε δεν επιτρέπει να θεωρήσουμε ότι η διαδικασία, κατά την οποία η προσφεύγουσα μπόρεσε να παρουσιάσει όλα τα επιχειρήματά της, δεν ήταν δίκαιη. Πράγματι, το Δικαστήριο δεν εντοπίζει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας στην διεξαγωγή της διαδικασίας ούτε παραβίαση των δικονομικών δικαιωμάτων της ενδιαφερομένης. Μετά την διαπίστωση αυτή, το Δικαστήριο δεν θεωρεί απαραίτητο να τοποθετηθεί επίσης και στο πεδίο του άρθρου 13 αφού οι απαιτήσεις του άρθρου αυτού είναι στην πραγματικότητα λιγότερο αυστηρές απ' ό,τι αυτές του άρθρου 6 §1 και απορροφούνται από αυτές στην υπό κρίση υπόθεση. (βλ. μεταξύ άλλων, *Sporrong c. Suède*, 23 Σεπτεμβρίου 1982, §88, σειρά Α αρ. 52).

22. Εξάλλου, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η υποτιθέμενη απαίτηση της προσφεύγουσας δεν μπορεί θεωρηθεί ως «προυσία» υπό την έννοια του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, αφού δεν διαπιστώθηκε με τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Ωστόσο, αυτή είναι η προϋπόθεση για να είναι μια απαίτηση βέβαιη και απαιτητή και επομένως να προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου (βλ. μεταξύ άλλων Ελληνικά

Δωλιστήρια Στραν και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδα, 9 Δεκεμβρίου 1994, §59, σειρά Α, αρ. 301-B).

23. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι το τμήμα αυτό της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

24. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

25. Η προσφεύγουσα ζητά 196.784,27 € για την υλική ζημία. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο συνολικό ποσό των διεκδικήσεών της. Ζητά επίσης 40.000 € για την ηθική της βλάβη.

26. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα για την υλική ζημία. Υποστηρίζει επίσης ότι μόνη η διαπίστωση της παραβίασης αποτελεί επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη.

27. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος ανάμεσα στην διαπιστωθείσα παραβίαση και την επικαλούμενη υλική ζημία και απορρίπτει το αίτημα αυτό. Αντίθετα, θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στην προσφεύγουσα 4.000 € λόγω ηθικής βλάβης, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

28. Η προσφεύγουσα ζητά επίσης 6.873 € για έξοδα και δικαστική δαπάνη ενώπιον του Δικαστηρίου.

29. Η Κυβέρνηση δεν πήρε θέση στο θέμα αυτό.

30. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης δυνάμει του άρθρου 41 προϋποθέτει ότι έχει αποδειχθεί ότι ήταν πραγματικά, αναγκαία και επίσης εύλογα ως προς το ύψος τους. (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση), [GC], No 31107/96, §54, CEDH 2000-XI).

31. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει κανένα τιμολόγιο, αλλά μόνο ένα αναλυτικό σημείωμα δαπανών, δακτυλογραφημένο και υπογεγραμμένο από τον δικηγόρο της, στο οποίο αναφέρεται το ζητούμενο ποσό. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, λόγω των χαμηλών εισοδημάτων της, δεν ήταν ακόμη σε θέση να του καταβάλει το ποσό αυτό. Λαμβάνοντας υπόψη την απουσία κάθε δικαιολογητικού εκ μέρους της προσφεύγουσας και τη νομολογία του επί του θέματος, το Δικαστήριο απορρίπτει το αίτημα σχετικά με τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

32. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή για την αιτίαση ως προς την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και απαράδεκτη για τα περαιτέρω,
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης,
3. *Αποφαίνεται* ότι
 - α) το καθ' ου η προσφυγή Κράτος θα πρέπει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών, 4.000 € (τέσσερις χιλιάδες ευρώ) για ηθική βλάβη, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος
 - β) από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα αυξάνονται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο

№ 092.22/635

διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες

4. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 10 Ιανουαρίου 2012, σύμφωνα με το άρθρο 77 § 2 και 3 του Κανονισμού.

André Wampach
Αναπληρωτής Γραμματέας

Anatoly Kovler
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα